

2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 03.12.2025)

3. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція): Конвенція від 25 червня 1998 р. № 994_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text (дата звернення: 03.12.2025)

Колпак Олеся Русланівна,

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Куртакова Ганна Олександрівна

доцент кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОСУЧАСНЕННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ: РОЛЬ ПОЛІЦІЇ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ

У тезах розглянуто ключові аспекти трансформації діяльності Національної поліції України в контексті забезпечення прав і свобод людини. Проаналізовано перехід від каральної до сервісної моделі, впровадження новітніх технологій (система «Custody Records») та особливості роботи поліції в умовах воєнного стану.

Сучасний етап розвитку української державності, що характеризується євроінтеграційними процесами та одночасною необхідністю протистояти збройній агресії, висуває нові вимоги до правоохоронної системи. Ключовим індикатором ефективності правозастосування у демократичному суспільстві є стан дотримання прав людини. У цьому контексті роль Національної поліції України трансформується з інструменту примусу в інститут, головною метою якого є служіння суспільству та захист невід’ємних прав особи.

Осучаснення правозастосування передбачає насамперед зміну парадигми мислення правоохоронця. Стаття 3 Конституції України визначає людину, її життя і здоров’я, честь і гідність найвищою соціальною цінністю. Відповідно, діяльність поліції має базуватися на принципах верховенства права, законності та пропорційності втручання у приватне життя. Це вимагає відходу від

«палочної системи» показників до оцінки роботи на основі рівня довіри населення [1, с. 12].

Одним із найважливіших інструментів осучаснення правозастосування є цифровізація та впровадження технічних засобів контролю. Яскравим прикладом є впровадження системи «Custody Records» в ізоляторах тимчасового тримання та відділках поліції. Ця система, що передбачає повну відеофіксацію дій із затриманою особою з моменту її фактичного затримання, виконує подвійну функцію:

1. **Захист прав затриманого:** унеможливорює незаконне застосування сили, психологічний тиск або приховування факту затримання.
2. **Захист поліцейського:** відеозапис є об'єктивним доказом правомірності дій правоохоронця у разі безпідставних звинувачень.

Такий підхід мінімізує корупційні ризики та наближає українську правозастосовну практику до стандартів Європейського Союзу, де прозорість процедур є запорукою законності.

Окремої уваги заслуговує діяльність поліції в умовах воєнного стану. Війна стала каталізатором, який змусив правоохоронну систему адаптуватися до екстремальних умов. Поліцейські не лише виконують класичні функції з охорони публічного порядку, але й беруть безпосередню участь у документуванні воєнних злочинів, евакуації населення та наданні домедичної допомоги. У цьому аспекті захист прав людини набуває нового змісту — це захист права на життя в умовах безпосередньої загрози.

Поліцейські підрозділи «Білий Янгол», що займаються евакуацією цивільних з лінії фронту, демонструють найвищий рівень реалізації сервісної функції держави. Правозастосування тут переплітається з гуманітарною місією, що формує новий образ українського поліцейського — захисника та рятувальника [2].

Однак, осучаснення правозастосування неможливе без належної професійної підготовки. Сучасний поліцейський повинен володіти не лише навичками фізичного примусу, але й знаннями психології, конфліктології та практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Здатність вирішити конфлікт шляхом діалогу («поліція діалогу»), вміння працювати з вразливими групами населення (діти, жертви домашнього насильства) є ознаками якісно нового рівня правоохоронної діяльності.

Водночас існують і виклики. Надмірне навантаження на особовий склад, стресові фактори воєнного часу та необхідність швидкого прийняття рішень можуть створювати ризики для порушення прав людини. Тому важливим елементом модернізації є створення дієвих механізмів психологічної реабілітації правоохоронців та внутрішнього моніторингу дотримання дисципліни.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що осучаснення правозастосування в діяльності поліції — це комплексний процес, який не обмежується лише зміною законодавства чи оновленням матеріально-технічної бази. Це

насамперед зміна філософії взаємодії між державою та громадянином, де поліція виступає гарантом безпеки та прав людини. Подальша реформа має зосереджуватися на поглибленні цифровізації процесів (електронний документообіг, боді-камери), підвищенні кваліфікації персоналу та збереженні балансу між безпековими заходами та громадянськими свободами, особливо в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Костницький М. В. Особливості інституту громадянського суспільства в період воєнного стану. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. № 1 (25). С. 7–12.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
3. Європейська конвенція з прав людини : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Зеленський В. С. Права людини в умовах війни: виклики сучасності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Т. 2. № 83. С. 15–20.

Комісарук Анастасія Василівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра Навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Тригубенко Галина Василівна,
доцент кафедри конституційного
права Навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ ТА ПОРУШЕННЯ СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ

Свобода вираження поглядів є одним з основних прав людини та одним з ключових елементів демократичного суспільства. У періоди збройних конфліктів та дестабілізації інформаційного середовища це право набуває критичного значення, оскільки якісний доступ до інформації забезпечує соціальну стабільність, прозорість дій держави та стійкість до зовнішніх інформаційних впливів. Рада Європи наголошує, що під час конфліктів свобода